

**PRESDA U SLUČAJU
VIJAŠU PROTIV RUMUNLIJE**

(Predstavka br. 75951/01)

9. decembar 2008.

1. Osnovne činjenice

Podnosilac predstavke, George State Vijašu (Gheorghe State Viasu) koji sada više nije među živima, bio je rumunski državljanin rođen 1924. godine sa prebivalištem u Rumuniji.

Podnosilac predstavke je bio vlasnik zemljišta u opštini Katunele u Rumuniji, i to zemljište je morao da prenese na državu 1962. godine.

U junu 2000. godine opštinski savet Katunelea obavestio je podnosioca predstavke da je prihvaćen njegov zahtev za restituciju zemljišta; taj zahtev je bio uložen na osnovu Zakona o restituciji. Na osnovu dveju upravnih odluka od 5. aprila i 17. maja 2002. godine podnosilac predstavke je obavешten da je ovlašćen na naknadu na osnovu Zakona o restituciji, budući da konfiskovano zemljište nije moglo da mu bude vraćeno jer se sada koristi kao rudnik.

Podnosilac predstavke se nekoliko puta obraćao vlastima tražeći isplatu te naknade, ali je sve to bilo bezuspešno zato što rumunska vlada nije donela propise neophodne za sprovođenje navedenog Zakona o restituciji.

U martu 2007. godine podnosilac predstavke je obavешten da bi zemljište na koje polaže pravo moglo da mu bude vraćeno pre kraja 2007. godine, posle čega njegov odštetni zahtev protiv države više neće biti utuživ.

To zemljište do danas nije vraćeno niti je ikakva naknada isplaćena.

2. Odluka Evropskog suda

G. Vijašu se Sudu obratio predstavkom zbog toga što nije mogao da iskoristi svoje pravo na naknadu za zemljište koja mu pripada po osnovu rumunskih zakona o restituciji. Podnosilac se pozvao na član 1 Protokola br. 1 (zaštita imovine).

Član 1 Protokola br. 1

Sud je primetio da je prošlo nekoliko godina tokom kojih podnosilac predstavke nije mogao da se izbori za izvršenje odluka donetih u njegovu korist. Vlasti su, dakle, lišile podnosioca predstavke prava na uživanje imovine na koju je polagao pravo.

Država je kao opravdanje te situacije iznela teškoće sa kojima je suočena u pogledu organizacije uprave zadužene za sprovođenje Zakona o restituciji. Sud je, međutim, primetio da

mehanizma restitucije. Sud je već utvrdio da su te promene nedelotvorne u praksi i da su stvorile klimu pravne nesigurnosti. Sud je sada iskoristio ovu mogućnost da ukaže na to da su se razni rumunski sudovi, uključujući tu i Vrhovni sud, žalili na tu nesigurnost i da su pokušali - bez nekog trajnijeg uspeha - da otklone "dvosmislenosti neizvesnih pravnih situacija" i da "kazne zbog tog odsustva revnosti koje su vlasti ispoljile". Budući da Država nije iznela nijedan argument kojim bi opravdala to što je podnosiocu predstavke bilo uskraćeno njegovo pravo, Sud je bio prinuđen da zaključi kako je ova situacija nastala usled prekomerne - i, u krajnjem ishodu, u velikoj meri neefikasne - zakonodavne aktivnosti, što se može videti iz relevantnih statističkih podataka.

Shodno tome, Sud je zaključio da je poremećena pravična ravnoteža koju je trebalo uspostaviti između zaštite imovine podnosioca predstavke i zahteva opšteg interesa zajednice i da je podnosilac predstavke na svojim plećima poneo individualno i prekomerno breme. S tih razloga, ovde se radilo o kršenju člana 1 Protokola br. 1.

Član 41

Sud je sinu g. Viaşua dosudio iznos od 115.000 evra na ime ~~materijalne i nematerijalne štete.~~

Član 46

Sud je uočio da u rumunskom pravnom poretku postoji jedna manjkavost usled koje se veliki broj ljudi našao u istom položaju u kakvom se našao podnosilac predstavke. Na osnovu više od sto predstavki koje su u postupku pred Sudom a uložili su ih ljudi koji su pogođeni zakonima o restituciji u budućnosti bi mogle biti izrečene nove presude u kojima bi se zaključilo da je Konvencija prekršena. S tih razloga, Sud smatra da Rumunija treba da preduzme opšte mere na osnovu člana 46. Sud ne takođe precizirao mere koje bi mogle biti primerene kako bi se zajemčilo delotvorno i brzo ostvarivanje prava na restituciju.

3. Komentar

U ovoj odluci razmotrene su mane u Rumuniji uspostavljenog sistema restitucije imovine koja je bila konfiskovana u vreme socijalističkog režima, odnosno kompenzacije te imovine u onim slučajevima u kojima se smatra da restitucija nije primerena. Sud je kritikovao (kao što su učinili i nacionalni sudovi) postupke i propuste rumunskih vlasti u sprovođenju plana restitucije.

Ova presuda, međutim, otvara još jedno uopštenije pitanje - pitanje primene. Kada su se rumunske vlasti suočile sa problemima u praktičnoj primeni planova restitucije, one su, umesto da obezbede da zakoni koji su već usvojeni budu valjano primenjeni, nastavile da donose još novih propisa koji su samo unosili zabunu. Sud je oštro kritikovao ovakav pristup.

ECHR mora štiti prava na način na koji je "praktičan i delotvoran" a ne teorijski i iluzoran" (videti, npr., *Artico protiv Italije*, 13. maj 1980). Prekomerna i nedelotvorna zakonodavna aktivnost nije nikakva zamena za praktičnu - i delotvornu - javnu upravu.

Postupak zbog klevete posle navodnog zlostavljanja deteta